

LAUDATIO

În onoarea Domnului profesor universitar doctor **Ricardo Antonio GARCIA MIRA**, Universitatea din La Coruña, Spania, cu ocazia acordării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

6 decembrie 2018

www.uaic.ro

Laudatio

În onoarea domnului profesor universitar doctor **Ricardo Antonio GARCIA MIRA**, Universitatea din La Coruña, Spania, cu ocazia acordării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Ceea ce-l distinge pe domnul Ricardo Antonio Garcia Mira, profesor la Universitatea din La Coruña și deputat în Parlamentul Spaniei (Cortes Generales) de psihologii străini cu care Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” a colaborat din 1990 până astăzi este, fără îndoială, vocația lui aplicativă. Domnul profesor Garcia Mira este prin excelență un psiholog aplicat, propunându-și, în majoritatea demersurilor empirice întreprinse, să utilizeze metodele și rezultatele psihologiei științifice pentru a rezolva probleme practice.

Pentru că psihologia românească avea mult de recuperat în planul teoriei, Facultatea noastră a stabilit, în trecut, relații cordiale cu cei mai străluciți psihologi creatori de teorii, cum au fost, de exemplu, Serge Moscovici și Willem Doise sau, dintre pedagogi, Gilbert de Landsheere. Acum, în cadrul acestei

ceremonii, vrem să ne asociem cu unul dintre cei mai importanți psihologi aplicați din Europa.

Domnul Ricardo Antonio Garcia Mira a făcut studii de psihologie la Universitatea din Santiago de Compostella între 1979 și 1984, iar în 1994 și-a susținut teza de doctorat, intitulată "Percepția mediului ambiental urban", la aceeași universitate, cu mențiunea *Cum Laude*. Din anul următor a funcționat ca profesor asociat la Universitatea din La Coruña, pentru ca în 2012 să devină *Catedratico de universidad*, poziția supremă în mediul academic spaniol.

Contribuțiile care i-au adus recunoaștere se situează în domeniul cercetării aplicate și al implementării soluțiilor identificate prin cercetare. Domnul profesor Garcia Mira este un psiholog social, dar unul care se interesează de posibilitățile de optimizare ale relației dintre oameni și mediul lor fizic, fie el natural ori construit. Teme reprezentative pentru domnia sa sunt, bunăoară, modelele predictive ale comportamentului proenvironmental, preocuparea environmentală și atitudinile proenvironmentale, dezvoltarea (locală) sustenabilă, percepția socială asupra riscurilor environmentale sau evaluarea impactului psihosocial al dezastrului cauzat de vasul Prestige.

Merită să zăbovim asupra ultimului subiect. Petrolierul Prestige a suferit, în noiembrie 2002, un foarte serios accident,

la 46 de km de capul Finisterra, din N-V Spaniei. Atunci s-au deversat în ocean peste 60000 de tone metrice de petrol, poluând mai mult de 1300 de km din coastele galiciene și cantabrice. Nici un dezastru tehnologic n-a declanșat, în istoria europeană, mai mult oprobriu public, n-a avut un impact politic mai mare și n-a determinat mai multe articole de presă. Oamenii au fost îngroziți de gravitatea consecințelor ambientale și ecologice și de neglijența inițială în gestionarea crizei.

Domnul profesor Garcia Mira a fost atunci unul dintre oamenii de știință care s-a remarcat prin conștiința sa ecologică și prin sârguința în examinarea relației dintre mediul natural grav afectat și comunitățile umane. Domnia sa a studiat percepțiile și evaluările asupra impactului dezastrului, atitudinile față de autorități, atribuirile de responsabilitate, optimismul populației cu privire la capacitatea de regenerare a mediului etc. A efectuat, cu alte cuvinte, o radiografie complexă a situației critice și, pe baza ei, a formulat, în diverse articole științifice, dar și în multe luări de poziție publice, numeroase sugestii de intervenție.

Conceptul de sustenabilitate este unul dintre pilonii operei științifice a domnului profesor Garcia Mira. El se referă la menținerea schimbării economice și sociale în echilibru. Dezvoltarea sustenabilă, examinată de domnul profesor Garcia Mira din multiple puncte de vedere, presupune ca exploatarea

resurselor, volumul și direcția investițiilor, orientarea progreselor economice și prefacerile instituționale să se afle toate în armonie și să amplifice potențialul de evoluție pozitivă al societății. În fond, ideea de sustenabilitate s-a născut ca o componentă a eticii corporatiste, ca un răspuns la nemulțumirea publică cu privire la daunele imense (cu deosebire, cele provocate mediului natural) pe termen lung cauzate de focalizarea exclusivă pe profiturile mari pe termen scurt. Domnul profesor Garcia Mira a luat poziție în numeroase texte (unele, de dimensiunea unor cărți) împotriva practicilor ce duc la degradarea environmentală, schimbarea climatică și supraconsum, argumentând în favoarea dezvoltării sustenabile.

Fără îndoială, însă, vocația de psiholog aplicat a domnului profesor Garcia Mira este oglindită cel mai fidel de participarea în proiectele de intervenție. În planul proiectelor europene, activitatea domniei sale este cu totul remarcabilă, probabil unică în comparație cu alți psihologi din mediul academic. Profesorul Garcia Mira a fost cordonatorul proiectului European FP7 GLAMURS “Green Lifestyles, Alternative Models and Upscaling Regional Sustainability” în perioada 2014-2016 (implicând 11 universități, cu fonduri de 4995000 de euro, iar pentru Universitatea din La Coruña, 850000 de euro). Domnia sa a funcționat, de asemenea, ca și coordonator al proiectului european FP7 LOCAW “*Low Carbon at Work: Modelling Agents and Organisations to achieve Transition to a Low Carbon*

Europe”, pentru perioada 2011-2013 (antrenând 7 universități și 6 organizații) și a fost partener în proiectul european FP7 TRANSIT “Transformative Social Innovation Theory”, pentru perioada 2014-2017 (cu finanțare totală de 4939000 euro, Universității din La Coruña revenindu-i 271 000 de euro). În ultimele luni, calitatea de membru i-a fost confirmată pentru alte două proiecte europene, de data aceasta în cadrul generos și stimulant al programului Horizon 2020: “Connecting Nature. Bringing cities to life, bringing life into cities”, care aduce împreună 29 de parteneri din 16 țări și, pe de altă parte, “Smartees. Bringing flexible electronic to life”.

Pe lângă acestea, aproape că nu mai merită consemnate alte două proiecte europene de mai redusă însemnătate, de pe urma cărora Universitatea din La Coruña a avut, de asemenea, de câștigat. Socotim totuși că avem datoria să menționăm și cele 21 de proiecte naționale coordonate, cu finanțări variind între 4000 și 81 000 de euro.

Domnul profesor Garcia Mira nu numai că a realizat și coordonat numeroase proiecte, dar a funcționat, în numeroase prilejuri ca evaluator de proiecte, contribuind la deciziile referitoare la atribuirea fondurilor. Bunăoară, a evaluat proiecte pentru Agenția Spaniolă de Evaluare și Prospectivă, pentru Agenția Catalană de Management al Granturilor Universitare și al Proiectelor de Cercetare, pentru Asociația Olandeză pentru

Cercetarea în Științele Sociale sau pentru Departamentul de Cercetare al Guvernului Italian.

Fără îndoială, valoarea unui cercetător nu se măsoară cu finanțările atrase de el pentru organizația din care face parte. Ar fi prea simplu. Dar poate că eficiența unui psiholog aplicat se poate cântări astfel. Intervențiile sociale pe care le-au presupus proiectele au necesitat bani, așa cum orice intervenție socială fundamentată științific necesită. Din acest punct de vedere, este de la sine înțeles că o comunitate care poate investi în intervenții sociale este mai avansată, mai armonioasă și mai atrăgătoare decât una care nu face astfel de investiții. În egală măsură, suntem obligați să deducem că un cercetător aplicat care a atras finanțări consistente a produs mai multe efecte benefice în social decât unul care a primit mai puține fonduri.

Domnul profesor Garcia Mira s-a implicat în acțiunile de transformare a socialului până la a milita în diverse organizații pentru conservarea naturii și până la a accepta poziții publice care permit o astfel de implicare formală. Bunăoară, a avut mereu o colaborare foarte bună cu Ministerul Educației și Științei din Spania dar și cu Guvernul Galiciei, și a funcționat ca membru al Comisiei de Cercetare și Dezvoltare al acestuia din urmă. A colaborat, în același timp, cu organizații private preocupate de starea mediului natural – de pildă, cu Repsol Petroleum. Însă, cu certitudine, dorința de a transforma

realitatea potrivit idealurilor personale și sociale se vede în candidatura și apoi poziția de deputat în Parlamentul spaniol. Aici, domnia sa deține calitatea de purtător de cuvânt al Comisiei de schimbări climatice și transformări ecologice. Trebuie să privim statutul de reprezentant în adunarea națională ca expresia nevoii de a servi comunitatea, dar și ca o posibilitate suplimentară de a aplica principiile psihologiei, cu deosebire ale psihologiei mediului.

Desigur, contribuțiile unui cercetător, oricât de aplicat, se exprimă astăzi în numărul de articole apărute în revistele de prestigiu. Domnul profesor Garcia Mira a publicat mai mult de 100 de lucrări, majoritatea rapoarte de cercetare despre evaluarea environmentală, despre atitudinile environmentale sau despre unele chestiuni metodologice. Jurnalele științifice în care i-au fost tipărite textele sunt cele mai influente din domeniul său de competență: Environment and Behavior, Sustainability, European Review of Applied Psychology, Energy Research and Social Science, Journal of Environmental Psychology, Journal of Applied Psychology etc.

Domnul profesor Ricardo Garcia Mira se numără printre cercetătorii obișnuiți să-și expună ideile și rezultatele demersurilor empirice în articole care nu ajung să fie publicate decât după ce au fost evaluate de alți cercetători din același domeniu. Nu crede neapărat în comunicarea ideilor științifice

prin intermediul cărților. Totuși, domnia sa este autorul sau editorul a mai mult de 10 volume, unele dintre ele apărute la edituri prestigioase. De exemplu, "Culture, environmental action and sustainability" a apărut la editura Hogrefe în 2003, iar "Housing, space and quality of life", la editura Ashgate, în 2005. Cărțile, în formatul clasic sau în format electronic, tratate generale sau doar volume care aprofundează o temă, rămân un instrument valoros de transmitere a ideilor și pot conferi distincție și influență oricărui cercetător.

Pentru orice membru al comunității științifice de astăzi, a evalua articole pentru jurnalele importante din domeniul său reprezintă una dintre modalitățile importante de a-și sluji disciplina. Domnul profesor Garcia Mira este editorul european al *Journal of Architectural and Planning Research* și este membru în comitetul editorial la *Journal of Environmental Psychology*, la *Psychology* și la *Administración & Ciudadanía*. În egală măsură, el este deseori solicitat să evalueze articole pentru *International Journal of Psychology*, *European Journal of Social Psychology*, *Journal of Risk Analysis*, *European Psychologist*, *Environment and Behavior* și *European Review of Applied Psychology*.

N-am găsit, în lista vastă de publicații ale domnului profesor Ricardo Garcia Mira, un text pe care acesta să-l fi semnat singur. Nu numai că domnia sa a petrecut mai mult timp în proiectele colaborative decât în cele solo, așa cum se

recomandă astăzi oricărui cercetător, dar, practic, nu are proiecte solo. Excepția, evident, o constituie teza de doctorat, publicată în 1995 la editura Universității din Santiago de Compostella, sub titlul "Percepția orașului". Altminteri, toate articolele, toate cărțile, toate rapoartele de cercetare generate de munca pentru proiecte sunt semnate în cooperare cu alți cercetători.

Co-autoratul constituie forma cea mai răspândită de generare a cunoștințelor științifice și de publicare. Cu siguranță, domnul profesor Garcia Mira nu concepe descoperirile științifice altfel decât realizate în colaborare. Participarea în echipele de cercetare amplifică semnificativ productivitatea unui cercetător, cantitatea și calitatea manuscriselor lui (de fapt, ale grupului în care activează) și sporește, de asemenea, satisfacția muncii științifice. În același timp, nu trebuie să uităm că un autor de succes, de fapt un co-autor de succes, ca domnul profesor Garcia Mira, este un campion al loialității față de grup, al angajamentelor respectate în ceea ce privește sarcinile proprii de cercetare în cadrul proiectului comun. Succesul nu înseamnă doar mobilizarea proprie, ci coordonarea eforturilor de cercetare cu ceilalți și achitarea de responsabilitățile asumate.

Domnul profesor Ricardo Garcia Mira pare să aibă un adevărat cult pentru ideea de a lucra împreună cu alți oameni de știință, eventual având expertiză în alte domenii decât

psihologia, pentru un scop comun. Domnia sa a avut inițiativa constituirii unui grup de cercetare încă din primul an al prezenței la Universitate în calitate de cadru didactic. Grupo de Investigation Persona–Ambiente s-a născut în 1995, având în componență tineri cercetători psihologi de la Universitatea din La Coruña, dar și cercetători maturi, specialiști în psihologie și metodologie, ca și în geografie, arhitectură, economie, pedagogie de la aceeași universitate, precum și de la Universitățile din Santiago de Compostella și Vigo. Grupul s-a implicat în cercetări aplicate, de psihologia comunității și psihologia mediului, a obținut finanțări de la instituții publice și private și a colaborat cu numeroase alte grupuri și institute de cercetare din Spania și din Europa. După cum rezultă din publicații, temele fundamentale sunt sustenabilitatea, comunicarea socială, educația ecologică, reprezentările sociale asupra problemelor comunitare. Evidențiem activitatea grupului de cercetare condus de domnul profesor Ricardo Garcia Mira pentru că, într-un fel, titlul care se decernează azi aparține și acestui colectiv animat de idealul de a aplica psihologia în beneficiul comunității.

Dar întreaga carieră a domnului profesor Garcia Mira nu este legată doar de colaborarea cu cercetătorii din aceeași universitate și din universitățile vecine, ci a fost amplificată și s-a împlinit prin colaborările internaționale. Iar cadrul fundamental pentru participările la evenimentele internaționale ale profesiei și domeniului său a fost IAPS – International

Association of People–Environment Studies. IAPS este forumul mondial al cercetătorilor interesați de relația dintre indivizi și mediul natural sau mediul artificial, construit, fie ei psihologi, geografi, biologi, agronomi, pedagogi, arhitecți, economiști, planificatori urbani, ingineri etc. Totuși, multe dintre temele abordate în conferințele IAPS (desfășurate o dată la doi ani) oglindesc, neîndoielnic, preocupări de psihologie ambientală: semnificația spațiilor construite, teorii ale atașamentului față de loc și ale identității conferite de loc, percepția dezastrelor naturale, design urban și design-ul peisajelor, cogniție spațială, evaluarea clădirilor, teritorialitatea, aglomerația și privatitatea etc. Domnul profesor Garcia Mira s-a apropiat din anii 90 de asociația profesională internațională, ajungând repede să se ocupe de publicația ei trimestrială, Buletinul IAPS. În 2004, organizarea conferinței IAPS la Universitatea din La Coruña, cu 400 de participanți, a reprezentat un succes. Între 2014 și 2018, domnul profesor Garcia Mira a funcționat ca președinte al acestei vaste și prestigioase asociații, care reunește cercetători provenind din cele mai diverse colțuri ale lumii, din Pakistan până în Chile și din Rusia în Africa de Sud și Australia. Această alegere a fost, desigur, o recunoaștere a meritelor domnului profesor Garcia Mira și o materializare a popularității și a aprecierii de care se bucură în rândurile membrilor profesiei sale.

Concepția despre importanța legăturilor dintre cercetători pentru eficiența cercetării l-a determinat pe domnul profesor Ricardo Garcia Mira să viziteze multe universități și să stabilească relații cu mulți reprezentanți ai comunității științifice de psihologie environmentală. Astfel, domnia sa a fost cercetător invitat sau profesor invitat la Universitatea din Surrey, Universitatea din Mexico City, Universitatea din Bath, Universitatea din Groningen, Universitatea din Tallin, Universitatea din Fortalezza, Univesitatea "La Sapienza" din Roma, Universitatea din Texas, Universitatea "Rene Descartes" din Paris, și lista nu se întrerupe, conturând un traseu al împărtășirii cunoștințelor și al solidarității dintre cercetătorii cu aceleași preocupări. Pe acest traseu, găsim și două universități românești, cea din Timișoara și cea din Iași. În cele două focare de cultură academică, începând cu 2004, domnul profesor Ricardo Garcia Mira a ținut conferințe, a inițiat colaborări cu cercetătorii locali și și-a făcut mulți prieteni. Mai presus de toate, a pledat pentru disciplina sa, pentru bogăția ei empirică și pentru caracterul ei aplicat. Așa se explică faptul că în prezent, dintre toate universitățile românești, doar la Universitatea de Vest din Timișoara și la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași există cursuri de psihologie environmentală.

Avem, astăzi, de aceea, sentimente de recunoștință față de domnul profesor Garcia Mira, pentru contribuția domniei sale la dezvoltarea învățământului de psihologie environmentală în

România. Avem sentimente de admirație pentru întreaga operă a domniei sale, pentru vocația colaborării științifice, pentru înclinația aplicativă și preferința pentru proiecte de intervenție, pentru calitatea de ambasador al domeniului propriu de cercetare. Avem, în sfârșit, suntem convinși, datorită de onoare să-i acordăm domnului profesor universitar doctor Ricardo Antonio Garcia Mira titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Comisia de elaborare a Laudatio:

Președinte,

Prof. univ. dr. **Ionel MANGALAGIU**, Prorector al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Membri:

Prof. univ. dr. **Corneliu IAȚU**, Prorector al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Prof. univ. dr. **Daniel DAVID**, Prorector al Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca;

Prof. univ. dr. **Dragoș ILIESCU**, Universitatea din București;

Prof. univ. dr. **Ion DAFINOIU**, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Conf. univ. dr. **Ștefan BONCU**, Decan al Facultății de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Iași, 6 decembrie 2018